

Nr 431.

Av herr **Dahlén m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 210, angående anslag till bekämpande av arbetslösheten.*

Kommunistiska riksdagsgruppen har under en lång följd av år angivit sin principiella ställning till den nu som alltid brännande frågan om arbetslösheten och dess bekämpande. Vi ha därvid anförts, att en verklig lösning av arbetslöshetsproblemet överhuvudtaget icke är möjlig inom det kapitalistiska samhällets ram, utan därtill fordras, att den privata äganderätten till produktionsmedlen upphäves och att produktionsmedlen övergå i det arbetande folkets händer, d. v. s. det kapitalistiska samhällsstystemets störtande och ersättande av det socialistiska. Vi ha även framhållit, att detta icke kan gå utan en revolutionär omgestaltning. Vi äro sålunda medvetna om att alla åtgärder, vidtagna inom det kapitalistiska samhällets ram, endast bliva palliativ. Det blir mer eller mindre en strid om verkningarna av djupare liggande orsaker, och vi anse, att det icke blir riksdagen, som får fatta beslut i frågan, när den slutligen föreligger till avgörande.

Men den allttjämt rådande stora arbetslösheten, som på grund av pågående rationalisering inom industrien säkerligen kommer att tilltaga, fordrar ett helt annat och mera effektivt ingripande från statens sida till hjälp åt rationaliseringens offer än hittills varit fallet.

Den institution, arbetslöshetskommissionen, som i huvudsak bedrivit den av staten bekostade verksamheten på detta område, har härvid haft rika tillfällen att visa sin oförmåga och ovilja att driva verksamheten på sådant sätt, att det blivit till någon verklig nytta och hjälp för de arbetslösa. Kommissionens strävan går däremot ut på, att när exempelvis s. k. nödhjälpsarbeten anordnas, detta skall ske under så avskräckande former, att de arbetslösa därigenom alltmer anse sig nödsakade avstå från att anmäla sig som hjälpsökande. Ett ojävigt bevis på riktigheten av detta påstående utgör icke minst de olika sifferuppgifter på arbetslöshetens omfattning, som kommissionen själv lämnat och som återfinnas i nu föreliggande proposition nr 210. Enligt dessa uppgifter har antalet anmälda

arbetslösa minskat från 26,650 i januari 1928 till 18,500 i januari 1929. Denna minskning av 8,150 anmälda arbetslösa tar kommissionen som bevis för en allt fortgående förbättring av läget på den allmänna arbetsmarknaden. Hur oriktig denna framställning är, har kommissionen själv dragit försorg om att visa. I samma proposition har nämligen även medtagits uppgifter på arbetslösheten bland medlemmarna tillhörande Landsorganisationen, varav framgår, att i jan. 1928 var av hela L. O:s medlemsantal 14,3 procent arbetslösa, men att denna siffra till januari 1929 hade stigit till 14,9 procent. Om man så tillägger, att L. O:s medlemsantal under 1928 ökat med 7,2 procent, eller till 469,409 medlemmar, framgår ju därav, att bland arbetarna tillhörande L. O. skulle finnas över 70,000 arbetslösa. Om man därtill även lägger arbetslösheten inom syndikalisternas organisation, S. A. C., som alltid haft en procentuellt större arbetslöshet inom sin organisation än L. O. samt det avsevärt stora antalet oorganiserade arbetslösa, framgår ännu tydligare det missvisande i A. K:s arbetslöshetsstatistik och i det uttalandet i propositionen, att arbetslösheten skulle gå mot en minskad omfattning.

Den statliga arbetslöshetspolitiken sådan den bedrives genom A. K. medför, som ovan framhållits, att de arbetslösa, genom den behandling de få vidkännas, icke kunna anmäla sig som hjälpsökande. Att med stöd av denna omständighet uppgiva att arbetslösheten minskats i omfattning, synes vara att lämna oriktiga upplysningar om det verkliga läget. De arbetslösa äro hänvisade till att söka hjälp hos anhöriga och hos sina organiserade kamrater. Skulle här kunna uppgivas det antal arbetslösa, som måste få sin försörjning genom någon medlem av deras familj, som har arbete, så skulle det visa sig, att det antal arbetslösa, som på detta sätt genom arbetarna själva erhålla möjlighet att uppehålla livet, är betydligt större än den del, som samhället lämnat hjälp i en eller annan form. Detta gäller icke minst den arbetslösa ungdomen, som nästan undantagslöst är hänvisad till sina i regel underbetalda föräldrars stöd. Läget är sålunda det, att stora massor av de arbetslösa icke erhålla någon hjälp utan tvingas ut på gator och landsvägar för att genom allmosor och kramhandel söka skaffa sig uppehälle. Andra massor av de arbetslösa få söka sin utkomst genom hänvändelse till anhöriga och kamrater. Detta på grund av det bemötande och den behandling de hjälpbehövande erhålla från samhällets sida.

En blick på annonssidorna i en i Stockholm utkommande tidning, Dagens Nyheter, skall giva den intresserade upplysning om ett ockrande på arbetslösheten, som icke under tider av bättre arbetstillgång skulle vara möjligt. Så gott som dagligen förekommer i denna, och även i en del andra tidningar, annonser av det innehåll, varpå följande utgör exempel:

»Yngling, som vill lära urmakeri och optik, får anställning om ett lån av

600 kr. anskaffas mot 7 % ränta. Svar till »Urlärling», Tidningsk., Södermalmstorg.» (Dagens Nyheter 15/3 1929.)

»Elev: noggrann utbildning i damfris. Hel kurs 100 kr., obgr. praktik. N. 193 65. (Dagens Nyheter 12/3 1929.)

Detta giver en antydan om en av de svåra detaljerna i arbetslöshetsproblemet. Tusen och åter tusen unga män och kvinnor gå utan arbete och utan möjlighet att försörja sig. Många av dessa falla offer för den hänsynslöshet från arbetsköpare, varom dylika annonser vittna. I hopp om att erhålla arbete söka de ofta genom fattiga föräldrar få de kronor, som annonsörerna lura åt sig, och efter en tids arbete utan avlöning stå de med framtiden lika mörk framför sig som före, innan de av nöd läto lura sig till att nappa på de grova krokar, som dylika annonser utgöra. Allt detta är frukter av den arbetslöshetspolitik, som bedrives och som präglas av den andan, att mot en arbetslös kan vad som helst vara tillåtligt.

En ändring i dessa förhållanden kan ej åstadkommas med mindre än att arbetslöshetskommissionen avskaffas och även de direktiv, som ligga till grund för dess verksamhet. A. K. har klart och tydligt visat sig vara, icke ett organ för att hjälpa de arbetslösa utan ett organ för nedpressande av arbetslönerna och detta icke bara för nödhjälpsarbetarna utan för hela arbetarklassen, i det att kommissionen helt går arbetsköparnas ärenden. De få kronor, som komma de arbetslösa till del, stå ej i rimlig proportion till de kostnader, som kommissonen och de lokala arbetslöshetskommittéerna draga.

Enligt uppgift från Stockholms stads arbetslöshetskommitté ha administrationskostnaderna för denna institution under år 1928 uppgått till kronor 65,731:70. Även om kostnaderna för de mindre orterna ej uppgått till liknande belopp, torde det dock vara obestridligt, att betydande summor av de medel, som anvisas för avhjälpande av arbetslöshetens verkningar, åtgått till administrationskostnader, som till större delen varit obehövt, därest ordinarie statliga och kommunala organ fått bedriva de arbeten, som förekommit. De ifrågavarande beloppen skulle då kunnat komma de arbetslösa till godo.

Därest det ålades kommunerna att genom arbeten med avtalsenliga löner och understöd hjälpa de arbetslösa, och kommunerna tilldelades statsbidrag för detta ändamål samt dessutom domänstyrelsen och vattenfallsstyrelsen ordnade arbeten för avhjälpande av arbetslösheten och där betalade avtalsenliga löner, skulle detta kunna bereda de arbetslösa någon hjälp i stället för den utsvältning, som nu bedrives från statens sida.

Vad vi kräva, är att samhället skall i handling erkänna sin skyldighet att bereda varje arbetslös en människovärdig tillvaro. I den mån det är möjligt, böra givetvis de arbetslösa erhålla produktivt arbete mot avtalsenliga löner. I de fall arbete ej kan beredas, ha de arbetslösa rätt att kräva kontantunderstöd, som ger försörjning åt dem och deras familjer.

I den motion, som vid årets riksdag framförts av oss angående arbetslöshetsförsäkring, men som av riksdagen avslagits under hänvisning till pågående utredning av frågan, ha vi angivit vissa grunder för utgående understöd till arbetslösa. Vi hålla före, att tills frågan om arbetslöshetsförsäkring blivit nöjaktigt ordnad, bör till grund för utbetalande av understöd till sådana arbetslösa, som icke kunna beredas arbete, läggas följande förslag.

1. Med avseende på levnadskostnadernas höjd indelas samtliga orter i riket i fem ortsgrupper, av vilka ortsgrupp I omfattar billigaste och ortsgrupp V orter med de dyraste levnadskostnaderna.

2. Arbetslöshetsunderstöd utgår enligt följande belopp pr dag för verkans sex dagar, måndag—lördag, oavsett om helgdag inträffar.

Ortsgrupp I: 2 kronor 35 öre; ortsgrupp II: 2 kronor 70 öre; ortsgrupp III: 3 kronor 5 öre; ortsgrupp IV: 3 kronor 40 öre; ortsgrupp V: 3 kronor 75 öre.

Arbetslös, som har försörjningsplikt mot familjemedlemmar, erhåller familjetillägg, vilket utgår lika för hustru (som hustru räknas även sammanboende med mannen och av honom försörjd kvinna) och varje barn under 16 år. Familjetilläggen utgå per dag enligt följande belopp:

Ortsgrupp I: 50 öre; ortsgrupp II: 60 öre; ortsgrupp III: 70 öre; ortsgrupp IV: 80 öre samt ortsgrupp V: 90 öre.

När vi nu i likhet med föregående år gå in för kravet på ett anslag av 30 miljoner kronor, göra vi detta under den bestämda förutsättningen, att de nu gällande direktiven för arbetslöshetens bekämpande upphävas och arbetslöshetskommissionen avskaffas.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 210 måtte bevilja ett förslagsanslag å 30 miljoner kronor att användas för understödande av kommunala och anordnandet av statliga produktiva arbeten för de arbetslösa,

att riksdagen måtte såsom villkor för anslaget använda föreskriva, att arbetslöshetskommissionen avskaffas samt att hjälpverksamheten för de arbetslösa organiseras så, att ledningen därav lägges direkt under socialdepartementet och att under socialdepartementet sorterande organ samt kommunerna erhålla rätt att mot avtalsenliga löner driva en självständig arbetslöshetspolitik,

att riksdagen vid beviljande av ovan nämnda anslag måtte fastställa sådana direktiv för hjälpverksamheten, att alla arbetslösa skola i möjligaste mån beredas arbete

vid av kommuner eller stat anordnade produktiva hjälp-
arbeten och att, därest i något fall sådant arbete ej kan
beredas de arbetslösa, dessa beviljas understöd efter de
grunder, som i motionen framhållits.

Stockholm den 9 april 1929.

J. P. Dahlén.

K. Kilbom.

Aug. Spångberg.

Edoff Andersson.

Viktor Herou.

Verner Karlsson.

Nils Flyg.

Oscar Öhman.